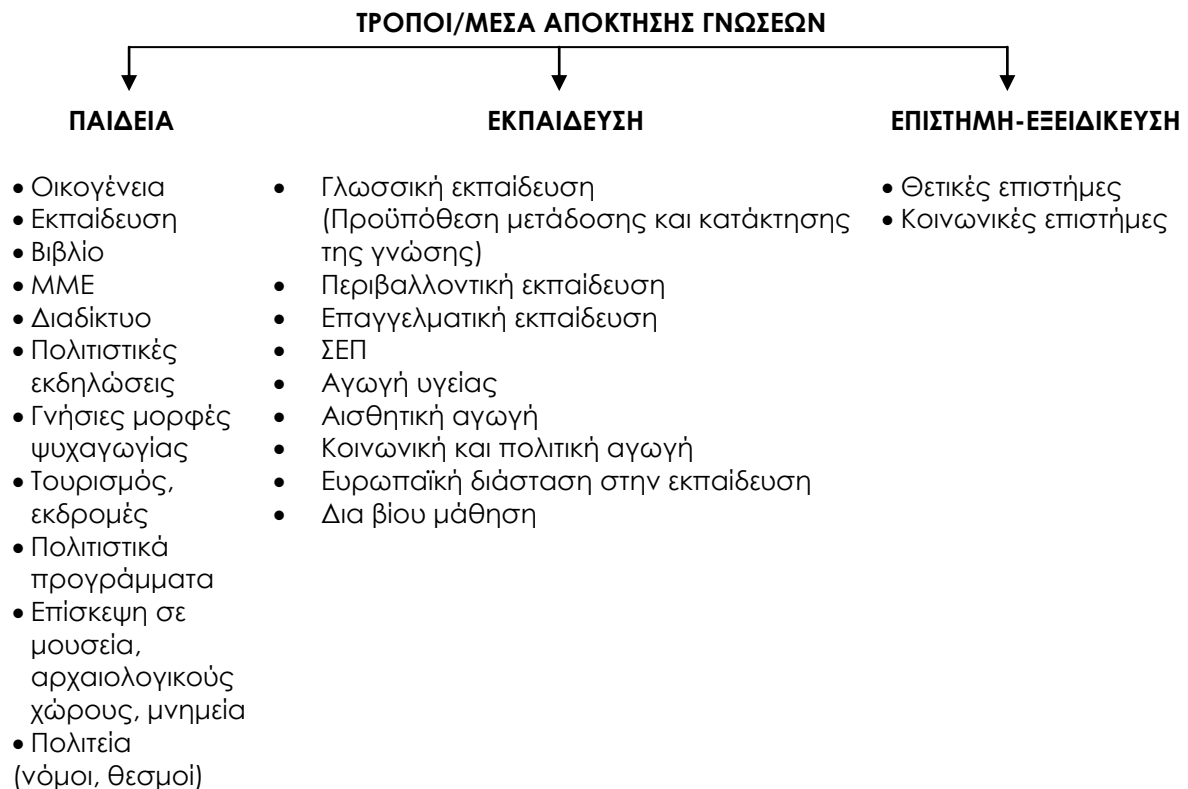

Θέματα/έννοιες που συνδέονται με τη γνώση

- Γλώσσα
- Γλωσσική εκπαίδευση
- Αναλφαβητισμός
- Επιστήμη
- Παιδεία
- Πνευματικός άνθρωπος-επιστήμονας
- Εξειδίκευση
- Βιβλίο
- Λογοτεχνία
- Εκπαίδευση
- ΜΜΕ-Πληροφόρηση
- Διαδίκτυο
- Τουρισμός
- Σχολικές εκδρομές
- Πολιτιστικές εκδηλώσεις
- Γλωσσομάθεια
- Ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση
- Περιβαλλοντική αγωγή
- Αγωγή υγείας
- Αισθητική αγωγή
- Δια βίου μάθηση
- Εθνική αγωγή
- Ιστορία
- Μνημεία
- Παράδοση
- Προαγωγή του πολιτισμού
- Αυτογνωσία
- Μάθηση
- Άγνοια
- Ημιμάθεια

Na διερευνήσετε τη σχέση κάθε έννοιας με τη γνώση.

ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΕΙΣ

Γνώση: Η δυνατότητα επεξεργασίας πληροφοριών και βιωμάτων η οποία συμβάλλει στη δημιουργία εικόνων και αντιλήψεων που σχηματίζουμε για τα πράγματα, τον άνθρωπο, τη φύση, τον πολιτισμό και τον κόσμο.

Παιδεία: Το σύνολο των διαδικασιών και των ενεργειών μέσω των οποίων ο άνθρωπος πετυχαίνει την πνευματική, ηθική και κοινωνική ολοκλήρωσή του.

Διαδικασίες: οικογένεια, εκπαίδευση, ΜΜΕ, πολιτιστικές εκδηλώσεις, τουρισμός, εκδρομές, βιβλίο κ.λπ.

Εκπαίδευση/σχολείο είναι ο κοινωνικός θεσμός που επιλέγει και οργανώνει τη μετάδοση γνώσεων, επαγγελματικών και τεχνικών δεξιοτήτων, πολιτισμικών αξιών, κανόνων και κοινωνικών προσδοκιών. **Σκοποί:** οι μαθητές να διευρύνουν τη γνώση τους, να διαμορφώσουν σταθερές ηθικές αρχές, να αποκτήσουν δεξιότητες, να συνεργάζονται δημιουργικά, να αναπτύξουν κοινούς στόχους και να μάθουν πως να μαθαίνουν.

Μάθηση : Η διαδικασία **κατάκτησης γνώσεων, δεξιοτήτων** και αξιών μέσα από τη συστηματική μελέτη, την εμπειρία ή τη διδασκαλία, η οποία προκαλεί μόνιμες μεταβολές στην πνευματική και ηθική συγκρότηση του ανθρώπου.

Παιδεία/Μόρφωση/Πνευματική καλλιέργεια: Η πολύπλευρη (πνευματική, ηθική, αισθητική) καλλιέργεια του ανθρώπου.

Φιλομάθεια: Η αγάπη του ανθρώπου για μάθηση – όχι με τη μορφή της άγονης συσσώρευσης ετερόκλητων πληροφοριών, αλλά ως ανάγκη να διευρύνει τον ορίζοντα της γνώσης και της σκέψης του.

Ευρυμάθεια : Ο πλούτος των πνευματικών ενδιαφερόντων και η ευρύτητα των γνώσεων ενός ανθρώπου.

Ημιμάθεια : Η ψευδαισθηση περί κατοχής σπουδαίων γνώσεων, ενώ αυτές είναι ανεπαρκείς συγκεχυμένες.

Ημιμαθής : Ο άνθρωπος που βαυκαλίζεται με την ιδέα ότι κατέχει σπουδαίες γνώσεις, ενώ αυτές είναι ανεπαρκείς ή συγκεχυμένες

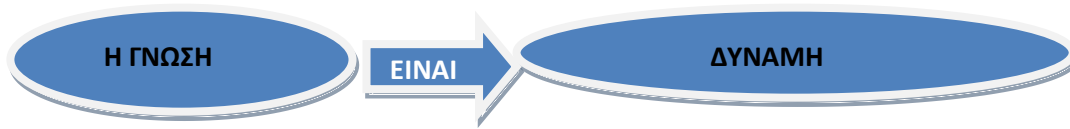
Χρησιμοθηρία : η αντίληψη σύμφωνα με την οποία πρέπει να επιδιώκουμε ό,τι μας είναι χρήσιμο, ό,τι ικανοποιεί τις υλικές ανάγκες μας.

Βαθμοθηρία : επιδίωξη του μαθητή να αποκτήσει όσο το δυνατό καλύτερους βαθμούς, χωρίς να αποσκοπεί παράλληλα και στην απόκτηση γνώσεων

Επιστήμη: σύλληψη, ανάλυση αφηρημένων θεωρητικών εννοιών, παρατήρηση, μελέτη, έρευνα των φαινομένων της φύσης και της κοινωνίας του ανθρώπου, συστηματοποίηση των γνώσεων. Αναφέρεται στη σύσταση, τις ιδιότητες και τις σχέσεις των στοιχείων της.

Διά βίου μάθηση (δια βίου εκπαίδευση): Η προσπάθεια διεύρυνσης ή βελτίωσης γνώσεων και δεξιοτήτων που βασίζεται σε προσωπική προσπάθεια και ενέργειες. Δεν έχει χρονικό περιορισμό(συνεχίζεται μετά το σχολείο) και στόχο έχει τον εφοδιασμό του ατόμου με προσόντα και ικανότητες που θα του επιτρέπουν να ανταποκρίνεται στις συνεχείς μεταμορφώσεις στον τομέα της εργασίας και της κοινωνίας της πληροφορίας.

Ο Μπέικον είχε πει «η γνώση είναι δύναμη»

Η γνώση είναι δύναμη όταν χρησιμοποιείται, όταν εφαρμόζεται στην πράξη, όταν υιοθετείται και ακολουθείται από πολλούς. **Στη χρήση της, επομένως, αποδεικνύεται η δύναμή της** και φαίνεται η αξία της να αλλάζει τη ζωή των ανθρώπων, με αργούς ή γρήγορους ρυθμούς. **Στη χρήση της και στα αποτελέσματά της αποδεικνύεται η ευεργετική ή αρνητική επίδρασή της στον άνθρωπο και στην κοινωνία.**

Επομένως οι κάτοχοι της γνώσης είναι υπεύθυνοι για τη διάδοση και την αξιοποίηση της γνώσης καθώς όλη η δομή των προηγμένων κοινωνιών στηρίζεται στη γνώση

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ ΤΕΚΜΗΡΙΑ	ΑΤΟΜΟ Η γνώση παρέχει τη δυνατότητα στον άνθρωπο να ωριμάσει και να ολοκληρωθεί ως ελεύθερη προσωπικότητα
Πολύπλευρη γνώση – μόρφωση ικανή να ενημερώνει σε ποικίλα ενδιαφέροντα θέματα της ζωής (οικονομικά, επαγγελματικά, κοινωνικοπολιτικά, πολιτιστικά) Γνώσεις ικανές να ακονίζουν την κρίση, το νου να συντελούν στον προβληματισμό, στην ωριμότητα του ανθρώπου, να προκαλούν το διάλογο, τη συζήτηση, την απορία... (όχι στείρες γνώσεις για αποστήθιση και μνημονική μάθηση). Γνώσεις που να εξυπηρετούν τον άνθρωπο, να βοηθούν στην κοινωνικοποίηση του, να συντελούν στη συναδέλφωση και όχι να υποθάλπουν το φανατισμό, το μίσος, την εμπάθεια.	Πνευματικά • Καλλιεργεί το νου του, διευρύνει τους πνευματικούς του ορίζοντες • Με τη βοήθεια της γνώσης, ο άνθρωπος είναι σε θέση να αντιμετωπίζει αποτελεσματικά και να επιλύει προβλήματα που του παρουσιάζονται, να υπερπηδά εμπόδια και δυσχέρειες που προκύπτουν. • Με τη γνώση και την πνευματική ευρύτητα, αντιστέκεται στις αρνητικές συνέπειες που προκαλεί η εκ των πραγμάτων επιβεβλημένη, στη σύγχρονη εποχή, εξειδίκευση. • Εξασφαλίζει αυτάρκεια και αυτοτέλεια . • Απομακρύνει την πλάνη και οδηγεί στην αλήθεια – προστατεύει τον άνθρωπο από την πιθανότητα να εξαπατηθεί. • Ο άνθρωπος οδηγείται σε σωστές επιλογές και έτσι προοδεύει και γίνεται ευτυχημένος και ισορροπημένος. • Απελευθερώνει τον άνθρωπο, γιατί τον απαλλάσσει από δεισιδαιμονίες, προλήψεις, φανατισμό, δογματισμό, πλάνες, τον οδηγεί στη σφαιρική αντιμετώπιση της ζωής, αφού απομακρύνει την πνευματική μονομέρεια. Αυτό διευκολύνει και την ανάπτυξη σχέσεων με τους συνανθρώπους τους (σύσφιξη διαπροσωπικών σχέσεων). Κοινωνικές σχέσεις • Η γνώση διευκολύνει την κοινωνικοποίηση του ανθρώπου και συμβάλλει στην αρμονική κοινωνική συμβίωση.

Η γνώση του εαυτού του	Αυτογνωσία Η γνώση οδηγεί στην αυτογνωσία. Έτσι, ο άνθρωπος βελτιώνει τις σχέσεις του με τους συνανθρώπους του και, παράλληλα, αυτοβελτιώνεται.
Η γνώση των ηθικών αξιών	Ηθικοποίηση Ο άνθρωπος μπορεί να υποτάσσει /χαλιναγωγεί τα κατώτερα ένστικτά του. Άρα, η γνώση οδηγεί και στον «εξανθρωπισμό» του ανθρώπου, στην ηθικοποίηση και στην ολοκλήρωσή του ως οντότητα. Επομένως, η γνώση αποτελεί δύναμη, γιατί βοηθά τον άνθρωπο να επιβάλλεται στον εαυτό του (αυτοσυγκράτηση, αυτοέλεγχος) και στους άλλους Με τη βοήθεια της γνώσης, ιεραρχεί σωστά τις αξίες και τις ανάγκες του, θέτει προτεραιότητες και οδηγείται στην τήρηση του μέτρου.
Η απόκτηση ειδικών γνώσεων Γνώσεις ικανές για την ανάπτυξη των ιδιαίτερων κλίσεων και ενδιαφερόντων των μαθητών.	Η γνώση αυξάνει την αποδοτικότητα του ατόμου και το οδηγεί στην επαγγελματική επιτυχία και καταξίωση βελτίωση των όρων διαβίωσης, λόγω αύξησης των αποδοχών και ταυτόχρονα κοινωνική καταξίωση.
Γνώση ιδεών και ιδεολογιών Γνώσεις ικανές να συντελούν στη δημιουργία κοινωνικής συνείδησης, πνεύματος συνεργασίας, φιλίας με τους άλλους λαούς. Να εξυπηρετούν τα ιδανικά της ελευθερίας, της αλήθειας, της δικαιοσύνης, της ευνομίας, της δημοκρατίας...	Μέσω της γνώσης, αποφεύγεται η ιδεολογική σύγχυση. Οι απόψεις του ανθρώπου είναι ξεκάθαρες και σαφείς. Άρα, περιορίζονται οι πιθανότητες χειραγώγησης και ετεροκαθορισμού, ο άνθρωπος αποκτά ελευθερία βούλησης (αυτοκαθορισμός), δε γίνεται αντικείμενο εκμετάλλευσης, φερέφων των απόψεων άλλων. Τέλος, δραστηριοποιείται και αντιστέκεται στη μαζοποίηση και στο μεσσιανισμό. Ψυχικά Αυξάνει την αυτοπεποίθηση του ανθρώπου, την εμπιστοσύνη στον εαυτό του και τον γεμίζει αισιοδοξία και δύναμη για να αντιμετωπίσει σωστά τη ζωή.

Επιχειρήματα-τεκμήρια	ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ Με τη μετάδοση των γνώσεων εξελίσσεται ο πολιτισμός
Επιστημονικές γνώσεις	Βελτίωση βιοτικού επιπέδου Με τη βοήθεια της γνώσης ο άνθρωπος κατόρθωσε να δαμάσει τη φύση και να περιορίσει την εξάρτησή του απ'αυτή. Μπόρεσε να εκμεταλλευτεί τα αγαθά που παράγει η φύση και να βελτιώσει το βιοτικό του επίπεδο
Θετικές επιστήμες	Υλικοτεχνικός πολιτισμός Μέσω της γνώσης, κατόρθωσε να οδηγηθεί σε σημαντικά επιστημονικά επιτεύγματα και να αναπτύξει και τον τεχνικό πολιτισμό (ωφέλειες τεχνικού πολιτισμού).
Ανθρωπιστικές επιστήμες	Ηθικοπνευματικός πολιτισμός Αναπτύσσεται ο πνευματικός πολιτισμός (τέχνες, γράμματα, φιλοσοφία, επιστήμη).
Ιστορική γνώση	Η γνώση της ιστορίας και της παράδοσης βοηθά στην αποφυγή της επανάληψης λαθών του παρελθόντος, γιατί μεταβιβάζει την πείρα και την ικανότητα των προγενέστερων στους μεταγενέστερους, ενώ αποφεύγεται και ο κίνδυνος απώλειας της εθνικής ταυτότητας. Η γνώση της ιστορίας του πολιτισμού ενισχύει το οικουμενικό πνεύμα, διότι γίνεται σαφής η συμβολή όλων των λαών στην οικοδόμηση του οικουμενικού πολιτισμού.

Πότε η γνώση μπορεί να είναι βλαπτική δύναμη;

Άτομο	• Όταν η γνώση είναι ελλιπής (ημιμάθεια). Ο άνθρωπος που κατέχει την εντύπωση πως είναι γνώστης, χωρίς να είναι, μπορεί να αποβεί επικίνδυνος, τόσο για τον εαυτό του, όσο και για το σύνολο. • Όταν είναι χαμηλής ποιότητας και δε στοχεύει στην αναβάθμιση του πνευματικού επιπέδου. • Όταν η γνώση οδηγεί στην υπερβολική ειδίκευση και την πνευματική μονομέρεια. • Όταν χρησιμοποιείται για επίδειξη και αυτοπροβολή (σ' αυτή την περίπτωση δεν θα είναι ουσιαστική αλλά επιφανειακή). • Όταν οδηγεί τον κάτοχο της στην αλαζονεία ή την παράνοια. • Όταν οδηγεί στην υπερβολική αμφιβολία, άρα στη σύγχυση και την παράνοια.
Επιστήμονες Πνευματικοί άνθρωποι Ασχολούμενοι με επιστημονικά επαγγέλματα Τεχνοκράτες Δημοσιογράφοι	• Όταν εκμισθώνεται σε ιδιοτελή συμφέροντα κι αντί να στοχεύει στην ωφέλεια του συνόλου υπηρετεί συγκεκριμένες ομάδες που ενδιαφέρονται για την προβολή των συμφερόντων τους. • Όταν οι κάτοχοι της γνώσης εμφορούνται /υποκινούνται από το πνεύμα του ωφελιμισμού και δε χαρακτηρίζονται από ηθικότητα, εντιμότητα και αλtruισμό (ανιδιοτέλεια). • Όταν χρησιμοποιείται για να βλάψει και να πλήξει τους άλλους.

